

En glimt ur arkivet

Spanska sjukan

Spanska sjukan uppstod år 1918. Flera länder såsom Frankrike, England och Tyskland hade redan drabbats i mars eller april, till Spanien kom den först i maj. Anledningen till att den fick namnet Spanska sjukan var att de länder som var indragna i Första världskriget tystade ned rapporteringen för att den kunde vara skadlig för krigsmoralen. I det neutrala Spanien fick den däremot stor pressbevakning.

Den 5 juli 1918 meddelade svenska tidningar att Spanska sjukan nått södra Sverige. Troligtvis hade den förts in via sjuktransporter från Tyskland, där influensan härjade. Redan den 9 juli rapporterades även fall från Arvika, Luleå och Boden och antagligen var Spanska sjukan då spridd över stora delar av landet.

I Förste provinsialläkaren i Örebro läns ämbetsberättelse för 1918 står det att de första fallen i Örebro upptäcktes i mitten av juli och att de blivit smittade i Norge samt i Göteborg. ”Fallens antal ökades hastigt, så att under senare hälften av juli 271 fall anmäldes och i augusti 1 087.”

I början av september avtog sjukdomsfallen men tog ytterligare fart i slutet av månaden. I oktober anmäldes det 1 757 fall. Vid årets slut hade det sammanlagt anmäls 4 657 fall i Örebro. Av länets ca. 215 000 invånare insjuknade 17 772 personer i influensa under 1918. Av dessa insjuknade 17 441 mellan juli till december.

I Örebro drabbades först den manliga befolkningen som jobbade inom industrin, bland annat nämns Statens järnvägars centralverkstäder. Under den andra vågen var influensan spridd i alla åldrar och samhällsklasser men värst drabbad var åldersgruppen 15–40 år. I Askersund insjuknade vid Örebro läns sinnesslöanstalt i början av december 42 av anstaltens 54 elever, tre av eleverna avled.

Sjukdomar samt städer och landsdistrikt	Insjuknade												
	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December	Summa
Influensa.													
Örebro stad	46	15	12	5	3	—	271	1,087	622	1,757	653	267	4,738
Askersunds ”	—	—	—	—	—	—	—	37	44	28	35	53	197
Lindesbergs ”	—	—	—	—	—	—	—	19	44	210	77	60	410
Nora ”	—	—	—	—	—	—	4	40	32	30	12	10	128
Askersunds prov.-läk.-distr.	5	5	8	4	—	—	2	31	9	149	151	49	413
Fellingsbro ”	6	5	3	4	1	—	—	40	29	292	299	100	779
Fjugesta ”	11	2	6	2	6	—	4	21	112	135	268	218	785
Grythyttedhs ”	6	6	3	1	2	—	12	45	89	553	461	60	1,238
Karlskoga ”	2	2	5	1	—	2	—	5	49	109	82	130	387
Nora ”	13	6	2	8	3	3	—	92	113	163	272	167	842
Odensbackens ”	—	—	—	—	—	—	6	52	47	250	295	202	852
Degerfors extra ”	4	2	3	3	—	1	14	53	106	475	185	305	1,151
Hallsbergs ”	6	20	18	15	4	1	24	175	163	452	524	268	1,670
Hjortkvarns ”	—	—	—	—	—	—	—	6	4	60	29	56	159
Karlskoga ”	1	1	1	1	—	—	—	2	200	243	137	356	942
Ljusnarsbergs ”	—	4	—	—	—	—	—	32	208	471	72	25	812
Lindesberg ”	—	—	—	—	—	—	—	15	161	318	369	101	964
Ramsbergs ”	5	2	9	—	—	—	—	12	89	105	214	92	528
Ämmebergs ”	—	—	—	—	—	3	13	81	33	72	154	109	465
Örebro ”	7	2	—	4	—	—	7	45	22	72	124	29	312
Summa	112	72	70	48	19	10	361	1,890	2,176	5,944	4,413	2,657	17,772

Utdrag ur Förste provinsialläkaren i Örebro läns ämbetsberättelse för år 1918

De åtgärder som vidtogs för att minska smittspridningen var att man förbjöd ”möten och sammankomster, som orsaka onödiga folksamlingar, såsom biografteater och teaterföreställningar, offentliga danstillställningar o. dyl.” Även skolor stängdes men endast i ”ringa utsträckning”. I övrigt förmedlades råd och upplysningar genom ortspressen.

Den stora arbetsbelastningen för sjukvården beskrivs också, framför allt ”har behovet av sköterskekrafter ej tillnärmelsevis kunnat fyllas”.

Under 1919 fortsatte Spanska sjukan att härja i länet även om den inte var lika allvarlig som under föregående år. Sammanlagt rapporterades att 4 158 personer insjuknade i influensa under året. År 1920 rapporterades 2 103 insjuknade och man beskrev läget som betydligt lugnare än tidigare år. Endast i Karlskoga hade den under året ”varit av verkligt elakartad beskaffenhet” där under perioden mars–maj 281 personer insjuknat.

